

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**У МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

28-29 ЛЮТОГО 2024 РОКУ

м. Запоріжжя

УДК 614.253
С69

Редколегія:

Л.М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ, кандидат медичних наук, професор;

І.Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ, доктор філософських наук, професор;

Ю.В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ;

Д.П. Сенетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Н.В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Ю.О. Ірiogлу – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

С-69 Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 лютого 2024 року). – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. – 312 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Мисюра С.С.</i> ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ: «CONSUMOR ALIIS INSERVIENDO».....	162
<i>Парченко М.В.</i> ГОЛОВНІ КАТАЛІЗАТОРИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРАЦІВНИКА В УМОВАХ ВІЙНИ.....	164
<i>Репетун А.К.</i> ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	165
<i>Рогова А.В.</i> ПРОБЛЕМА ТА ПРОФІЛАКТИКА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЛІКАРЯ.....	166
<i>Shundel T.O.</i> PROFESSIONAL BURNOUT SYNDROME OF HIGH SCHOOL TEACHERS AND MEANS OF ITS ELIMINATION.....	167
<i>Янішевський О.Л.</i> ЛЮБОВ ДО ПРОФЕСІЇ ЯК СПОСІБ ПОДОЛАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ.....	169
СЕКЦІЯ 7. ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ	
<i>Крючко Т.О., Литус С.І.</i> ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ МЕДИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	171
<i>Марков Ю.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНТЕРНІВ-АНЕСТЕЗІОЛОГІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	173
<i>Гайдай Н.В., Сюсюка В.Г., Дейніченко О.В., Любомирська К.С.</i> СУЧАСНІ ОСВІТНІ УМОВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ.....	178
<i>Грищенко О.В.</i> НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ЯК СКЛАДОВА ЯКІСНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ МАЙБУТНІМИ ЛІКАРЯМИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	180
<i>Губка В.О., Вільданов С.Р., Гайдаржі Є.І., Головка М.Г., Охріменко Г.І., Вайло Ю.М. Проценко А.С., Гавриленко Б.С.</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ВІДЕОКОНФЕРЕЦІЇ ДЛЯ ІСПИТУ НА КАФЕДРІ ГОСПІТАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ.....	181
<i>Дейнега В.А.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНІ ДОШКИ WHITEBOARD MICROSOFT TEAMS ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	182
<i>Звягіна Г.О., Потоцька О.І.</i> ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	183
<i>Князєва А.О., Кириченко М.М., Богомолова О.А., Колокот Н.Г., Рослік О.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АСПРАНТІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	188
<i>Крісанова Н.В., Іванченко Д.Г., Рудько Н.П.</i> ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	190
<i>Кандибей В.К.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЛІКАРЕМ-ВИКЛАДАЧЕМ В УМОВАХ ВІЙНИ, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....	191

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Репетун Альона Костянтинівна
викладач кафедри мовної підготовки
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Сучасна освіта висуває високі вимоги до особистісних і професійних якостей науково-педагогічного працівника. У роботі педагога багато ситуацій, пов'язаних із переживанням стресу та високим емоційним напруженням. Професійний стрес – багаторівневий феномен, який виражається у фізіологічних і психічних реакціях. Практично жоден професіонал не застрахований від стресу. Останнім часом психологи говорять не тільки про професійний стрес, а й про синдром емоційного вигорання. Цей синдром розвивається на тлі постійного професійного стресу. Синдром емоційного вигорання пов'язаний з постійними емоційними перевантаженнями, з постійним міжособистісним спілкуванням.

Г. Фройденбергер визначив емоційне вигорання як хронічну втому, депресію і фрустрацію, коли індивід вимушений займатися справою, яка не задовольняє його амбіції й не приносить очікуваного результату [3, с. 30].

Таким чином, більшість дослідників визначають вигорання як негативне психологічне явище, що містить у собі психоемоційне виснаження, яке проявляється у почутті глибокої втоми та спустошеності; деперсоналізацію – негативне або байдуже ставлення до суб'єктів діяльності; втрату професійної мотивації, пов'язану з почуттям некомпетентності та неуспішності в роботі.

Особливо схильні до синдрому вигорання представники професій, де необхідно щодня контактувати з іншими людьми під час виконання своїх професійних обов'язків. Такими представниками є педагоги. Педагогічна діяльність у період пандемії та повномасштабної війни в Україні виявилася одним із видів професійної діяльності, що піддалася найбільшим змінам. У короткі терміни викладачеві необхідно було освоїти нові дистанційні технології, перебудовуючи форми та методи навчання під потреби цифрового простору.

У ситуації, що склалася, такий різкий перехід до іншого виду діяльності викликав стрес у викладачів, який проявився в розгубленості, негативному ставленні до нових видів діяльності, нерозумінні своїх завдань як професіонала. Отже, стрес був викликаний додатковою необхідністю впоратися з великим інформаційним потоком за короткий відрізок часу.

Т. Зайчикова та Л. Карамушка стверджують, що профілактика синдрому «професійного вигорання» розпочинається з аналізу професійної ситуації (виявлення стрес-факторів, аналіз власної стресової реактивності чи толерантності тощо) та зниження впливу стресорів [4].

Своєчасне виявлення та профілактика стану стресу сприяє відновленню стресостійкості та захисних ресурсів організму, що дуже важливо для механізму взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Лікувати синдром емоційного вигорання набагато складніше, ніж запобігти. Потрібно починати діяти якомога раніше.

Оскільки синдром емоційного вигорання виражається в скороченні особистісних досягнень, то профілактика має починатися з визначення, визнання і розуміння суті проблеми. Почуття нашого контролю над тим, що відбувається, може мати вирішальне значення.

Для уникнення або подолання професійного вигорання важливо визнавати свої кордони, забезпечувати баланс між роботою та особистим життям, знаходити шляхи відновлення енергії та шукати підтримку в колег та керівництва. Також, важливо вивчати стратегії стрес-менеджменту та займатися самопідготовкою для ефективного вирішення труднощів, які можуть виникнути на роботі.

Список використаних джерел

1. Ануфрієв М. І., Капля О. М. Професійне вигорання, як проблема сучасних трудових відносин: зарубіжні та вітчизняні підходи до її вирішення. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 12. С. 450–453.
2. Красюк Т. В., Мандрона В. В. Професійне вигорання працівників освіти / Реалізація права на працю і безпека людини в сучасних умовах життєдіяльності: матеріали Х наукової інтернет-конференції студентів і аспірантів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, (м. Харків, 25–26 квіт. 2019 р.). Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019 р. С. 371–376.

3. Серета О. Г. Саббатікал як спосіб подолання професійного вигорання працівників. Основні напрямки захисту прав громадян України на працю та соціальний захист в умовах Євроінтеграції: матеріали XI Міжнародної конференції (м. Харків, 8 жовт. 2021 р.) ; за заг. ред. О. М. Ярошенка. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. С. 29–33. 2, с. 30

4. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти / за ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової. К.: [б.в.], 2006. 365с.

ПРОБЛЕМА ТА ПРОФІЛАКТИКА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЛІКАРЯ

*Рогова Алла Валентинівна
асистент кафедри філософії та суспільних наук,
Харківський національний медичний університет*

Основа особистості лікаря – професійна значущість. Процес підготовки майбутніх лікарів включає формування не тільки професійних знань та навичок, але й особистісних якостей, які забезпечують їх становлення успішними фахівцями в медичній галузі.

Розвиток особистості лікаря відбувається протягом всього життя, важливо, щоб майбутні лікарі з раннього віку набували ціннісної орієнтації, яка сприятиме їх подальшому розвитку. Так, на формування особистості майбутнього лікаря впливають різноманітні фактори, зокрема соціальне середовище, яке формує світогляд особистості, погляди на моральні та етичні принципи і включає в себе культурні, релігійні, економічні та інші аспекти життя. Індивідуальна життєдіяльність, зокрема професійна діяльність, також має значний вплив на формування особистості майбутнього лікаря.

Розглядаючи проблему емоційного вигорання, не можна не відзначити, що лікарі, як будь-які фахівці, хто працюють у сфері "людина-людина", вимушені багато та інтенсивно спілкуватися з іншими, й тому знаходяться у «групі ризику». Вигорання - це реакція на хронічне емоційне напруження із-за роботи з іншими людьми, особливо якщо вони стурбовані або мають проблеми. Й саме емпатія, тобто співпереживання емоційним станом пацієнта, коли лікар сприймає проблеми пацієнта на особистому рівні, - є однією з основних причин виникнення емоційного вигорання.

Найбільша небезпека синдрому вигорання в тому, що він розвивається поступово. І якщо ігнорувати перші сигнали, які подає організм людині, можна потрапити в пастку професійного вигорання.

При сучасному навантаженні медичних працівників і введенні в їх роботу нових програм і підходів проблемною є не те, що працівник емоційно вигорає, оскільки це є природний процес. Проблема полягає в тому, що лікарі, як правило, не вміють це вчасно помічати. В процесі емоційного вигорання лікар сам бере активну участь і в разі виявлення ознак на початку процесу у нього з'являється можливість внести зміни у свої стосунки та своє життя. Тому є дуже важливим визначення психодіагностичних прийомів оцінки рівня емоційного вигорання і вивчення основних індивідуально-психологічних особливостей медичних працівників. Це надасть можливість людині своєчасно звернути увагу на глибину емоційного вигорання, застосувати профілактичні прийоми, а також, професійно і особистісно розвиватися.

Дослідження наводять нам наступні симптоми професійного вигорання: психофізіологічні, соціально-психологічні та поведінкові.

До психофізичних проявів професійного вигорання відносять: постійну втому; емоційне і фізичне виснаження; людина не сприймає та не реагує на зміни зовнішнього середовища, не цікавиться причинами змін; головний біль; різні розлади з боку шлунково-кишкового тракту; зміну ваги (збільшення або зменшення); порушення сну різного ступеню; сонливість; погіршення слуху, зору і нюху; задишку при фізичному або емоційному навантаженні; зниження реакції. У випадку з лікарями – це може мати дуже небезпечні наслідки, адже лікар завжди повинен мати швидку реакцію і ясний розум щоб не нашкодити пацієнту.

До соціально-психологічних проявів відносяться: апатія, депресія, дратівливість, песимізм, байдужість, нудьга; бурхлива реакція на незначні, дрібні події; часті нервові «зриви»; постійне переживання поганих емоцій, для яких у зовнішній ситуації причин немає (почуття провини, образи, сорому); почуття тривоги, страх не впоратися зі своїми обов'язками.